

| פיטר יעקב מלץ - יום הולך ויום בא | אוצר: ד"ר אמיתי מנדלסון | דצמבר 2015 |
| מוזיאון ישראל, ירושלים |

על יום הולך ויום בא

באוגוסט 2015 יצא פיטר יעקב מלץ למסע הנלי מביתו בקדימה למוזיאון ישראל. בדרך, שארכה כשבועיים, הוא יצק חלקי טוף רהיטים מבית הוריו, את מצבת הקבר של אחיו, את המקום שבו ירה יסאל עמיר ביצחק רבין, כורכר מחוף הים, אבן הנצחה לזכרו של אייבי נתן בנווה שלום, אווביקמים מקודשים ממזרח אבו טוה, ולבסוף, כשהגיע למוזיאון, את רגלו של "אדם" של אוטסט רזן העמד בשערי המוזיאון ואת הטקסטורה של היכל הספר. את ההמבעות והיציקות עשה מלץ בעזרת צוות שהלך עמו בדרך. הם יצרו עמו את ההמבעות בשמח ולקחו אותם ליציקה בסטודיו עוד באותו הלילה. התוצר של מסע זה הוא קיר שמחולק לשישה עשר חלקים, שש עשרה תחנות, מביתו ועד חלל החצונה, שבו יצר את היציקה האחרונה במסע: פינת החלל שבו עומדת היצירה המונמרת.

מוטיב המסע חוזר ונשנה ביצירתו של פיטר יעקב מלץ: בעבר יצר סדרות של עבודות שקשורות למסעות אל ירושלים וכן עבודות ביוגרפיות כמו הפרויקט "מתחת לפני השטח", שבו יצר 365 ציורים יומיים שסיפרו באופן ויזואלי את שעבר עליו בכל יום בשנה. בפרויקט "יום הולך ויום בא" הלך מלץ פיזית, כמו עולה לרגל, מתחנה לתחנה בדרך ליעד הקדוש, אלא שהמקום הקדוש אינו כנסייה או מקום דתי רשמי. אלא מוזיאון: מוזיאון ישראל, שאותו ייעד בורים שך להיות מקדש של אמנות, המרכז הרוחני היהודי של ארץ ישראל המתחדשת. בכך הוא ממלא את תפקידו של הצליין החילוני, הממיר את הדת הממוסדת בדת האמנות, הוא מביא למוזיאון את הדרך עצמה. את הפיזיות שלה, את הטקסטורות שלה. היציקות שיצר בדרך הן מעין שרידים קדושים של המסע, המבנה ויציקה הן מעין צילום חלת-ממדי או כמו שמנדיר זאת האמן: "פיסול צילומי". האובייקט או חלק מהנף משוכפל, והנה לו תיעוד חלת-ממדי של המציאות, שטצר מתוך הנמייב שלו, בחזרות אחרת לחלוטין אך באותה הטקסטורה, מעין שנתוק של האובייקט עצמו. וולטר

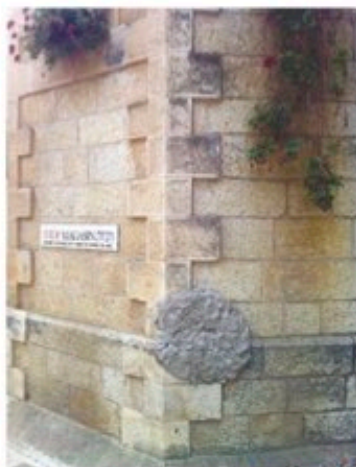

פיטר יעקב מלץ. יום הולך ויום בא, 2015. צילום: יאיר חובב. מוזיאון ישראל, ירושלים ©

התבליט הלבן צבעוני מאוד

יום הולך ויום באי - תבליט הקיר של האמן פיטר יעקב מלץ - מוצג במוזיאון ישראל. גדול כגודל קיר החלל בין שתי קומות בבלריות רחבות ידיים, ומקומו מול נרמי המדרגות מזמן התבוננות מכמה נקודות נוכח ומרחק. תצפית מהגלריה העליונה שואבת את הצופה אל עבר עבודת קיר גדולה מאורגנת כמפה, שמחולקת לשישה עשר ריבועים, 4x4. שינוי קנה המידה של הקיר בזמן הירידה או העלייה במדרגות מאפשר החרחוקות, השתהות, הרהור ועם זאת ובתוך פרק זמן קצר גם חוויה אחרת - קרבה ממשית עד כדי נגיעה בחומר. הלך ושוב, עלה ורד, מלמעלה עד למטה - רק אני, אני ואחה. חוויית צפייה מאתגרת.

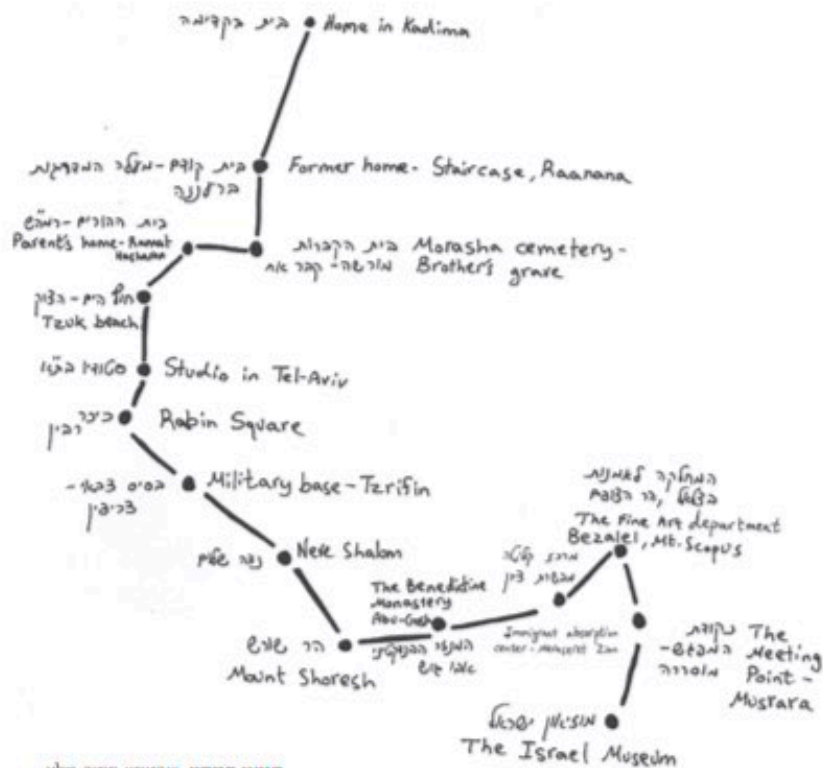
פגשנו בהרי ירושלים. ברוח ציון דרך משמעותי לשנינו. ליתר דיוק פגשנו לפני המנזר של אוליביה. כאמן צעיר ומודע שחונק על ברכי הפוסט-מודרניזם הבין פיטר שהוא שואף ליצור מתוך אוחנסיות; לפצח את המהלך האותנטי. פיטר הנדיד לעצמו אופני שית, מונחים שיהיו חלק מחהליך העבודה שלו כאמן ויאפשרו לו ליצור באופן הישיר ביותר. דבר זה בא לידי ביטוי בנוכחותו בכל שלבי העשייה, כמעט הישיר עם חומרי העבודה לממד הממשי נוסף ממד רוחני עמוק שמהווה בשבילו חלק מהותי מהיצירה. פיטר משתמש במושגים שהיו רלוונטיים בשיח האמנות בעבר - כגון רומנטיקה או פאתוס - כנקודות שמוך הוא מכיל את יצירתו.

צילום: פיטר מלץ

בנימין ביבא את אובדן ההילה של יצירות האמנות בעידן השעתוק, נגד עמדה זו עומדת אפשרות דחית שהייתה נפוצה בימי הביניים שבה איקונה שמעתיקים אותה מעצמה את כוחה דווקא. כך נדמה שקורה גם ביצירתו של מלץ. הטבעה יכולה גם לשאת מטען דתי אדיר והדוממה הידועה ביותר בהקשר זה היא חברך טורינו, אותה הטבעה מסתורית של דמות אדם על בד שרבים מאמינים שהיא-היא הטבעת נופו של ישו לאחר צליבתו. בעבודה של פיטר יעקב מלץ השילוב של ההטבעות עם עצם המסע ומטרתו יוצקים על קיר המחויאון מכלול שיש בו מן הרליגיזם והיומיומי, מן ההליכה הפיזית והמטרה הנכספת הרחנית.

יצירה זו של מלץ משלבת בין האיש, הקולקטיבי, הטרוויאלי, הביורטי והדתי - כל אלו מוטבעים ומוצגים כביטוי מוחשי למסע הפיזי שעבר האמן. את הדרך הוא הטביע בצלמו. החוצאה היא מסע אמנותי מפוכח אך גם רומנטי; מחבונן מן הצד, אך גם ממשי ונוכח בחוך החומה יום אחר יום, צעד אחר צעד, תחנה אחר תחנה, אל עבר היעד הנכסף - מקדש האמנות, המוחיאון ■

תחילי המסע. שרטוט: פיטר מלץ

בסטודיו, צילום: שירה ברק

נוה שלום, צילום: אמנדה שוויץ

מזיאן ישראל, ירושלים, צילום: שירה ברק

שורם, צילום: אמנדה שוויץ

אני סבורה שהמנגנון שפיטר שואף לפענח ומחוכו ליצור הוא המקום שבו החלה היצירתית מחולל. לשם כך נדרש דיאלוג מודע משמש כפילטר או כמדד כיול מול חומרי נפש. חכונן מדויק של שלבי העבודה באתר הנבחר מאפשרים התמסרות למעשה העבודה נופה. פעולת הגוף מדייקת את הרעיון.

השימוש בחומר הקרמי כשלב בהכנת התבליט אינו משרח השימוש בו, אלא נעשה מתוך מיצוי של תכונותיו. פיטר בחר תוואי דרך ובו ששה עשר אחרים. בכל אתר במסע הוא דוגם בחומר קרמי לח חלק מרובע בגודל אחיד. החומר לוכד את חבנית המקום. שש עשרה תבניות חומר מאפשרות יציקה של ששה עשר ריבועים מנכס. הנכס מתקשה, ואילו החומר הלח משמש לתבנית הבאה. החומר הולך ובא. מתח יצירתי טמון באופי המסע - מסע עם אנשי צוות. פיטה אמן מוביל מנובה בחכמת מסע. משתף את חברי הצוות בשהייה ובפעילות אמנותית באתרים בעלי משמעות פרטית וטעונה בשבילי. זהו מסע כבד מבחינה רגשית ופיזית.

אני מוצאת עניין בשלב שבו השטח שבעתיד יהיה חלק מהתבליט מכוסה ולכן מוסתה. אני סבורה שאופי המהלכים שנקט פיטר סייעו לו להיות נאמן לדרכו האמנותית. לצד החשיפה והאינטימיות נעשות בשטח מחוות טפניות. נציגת מבט חודר לתוך המקום, שימוש בחומר רך, מעבר בין כיסוי פיסת שטח לנילווי, נאיאת המשא הפיזי של הדגימה עד הסטודיו, יציקת הנכס לתבנית ובהמשך נילוי פני התבליט - כל אלה הם שלבים על ציר זמן. בזמן הזה מחחולל שינוי משמעותי שמסייע בהכנת מנגנון האוחנטיח וישומו. הפרטי נשאר כגוף האמן בזמן שהשיח עובר לשפת האמנות ■